

svart på hvitt i Kejsrerliga skrivelser, att Finland är en »Stat» och att, såsom sagdt, landets högsta styrelse till följd deraf äfven skall lyda »omedelbart» under Monarken. Det var med en viss förvåning, vi sedan i Litteraturbladet sågo det, vi skulle tro för första gången i Finland, offentligen yttradt, att Finland är en i det inre sjelfständig stat. Hr P. delade vår förvåning – icke öfver saken naturligtvis, men öfver att se den tryckt.

10 Vi vilja icke betvifla, att Hr P. såsom så mångårig »professor i Statsrätt» haft saken klar för sig, då han nu försäkrar oss och allmänheten derom. Men oss andra okunniga har han lemnat i mörkret. Ännu har han icke sagt oss, hvad Finland politiskt egentligen är. I hans bok återstår den lakunen att fylla, och det torde väl ske i en ny upplaga. Emellertid kan det icke hjälpas, att icke de, som några tiotal år härefter få se första upplagan, skola anse uppgiften, att Finland är en särskild provins, för ett bevis på bristande politiskt medvetande hos vår tid – professor Palméns individuella, i följd af en lapsus calami icke uttalade politiska medvetande i all ära.

20 Det är dock icke förhållandet, hvad Hr P. likväl vill göra troligt, att vår recension skulle förtegit något om bokens innehåll, som för läsarens upplysande i en anmälan kan anses nödigt. Vi anförde afdelningens titel, som tillkännager, hvad den innehåller. Vi gjorde en anmärkning vid Förf:s framställning angående »landtdagen.» Vi tillade: »Genom framställningen af innehållet i författningarne angående landets styrelse och administration, har Förf. icke gjort sig minst förtjent af läsarens erkänsla.» Vi nämnde speciellt ett par hithörande författningar. Vi lemnade alltså läsaren icke i okunnighet derom, att Förf. framställer innehållet af grundlagarne, af författningarne rörande landets styrelse o. s. v. Vi anmärkte blott, att vi saknade konklusionen af allt detta, det uttryckliga bestämmandet af Finlands politiska
30 ställning, och funno oss icke belåtna med den historiska notisen. Vår anmälan var eljest i allo erkännande, och äfven sagde anmärkning gjordes med all skyldig aktning. Detta är »sanna» förhållandet.

J. V. S.

23 KEJS. SENATENS PROTOKOLL FÖR DEN 4 MAJ 1861.

40 *Litteraturblad n:o 9, september 1861*

Ingressen till detta protokoll innehåller i dess senare del följande:
»Detta ärende, som till följd häraf utgjort föremål för flere förberedande öfverläggningar i Kejs. Senaten först i dess hvardera departement och sedermera vid allmänna sammanträden, företogs nu till slutlig handläggning, hvarvid, dels genom enhälligt beslut dels efter omröstning och den af flesta rösterna sålunda uttalade åsigt, åtskilliga nya lagbud och ändringar af nu gällande stadganden funnos vara af samhällets försiggångna utveckling påkallade, men, enligt
50 grundlagarne, ankomma på bägge Statsmakternas afgörande och derföre icke utan Landtståndernas medverkan kunna tillvägbringas, äfvensom särskilda andra frågor, ehuru egentligen icke liggande utom Regeringsmaktens befogenhet att efter godtfinnande anordna, likväl ansågos vara af den vigt och betydighet, att Landtståndernas åsigt äfven uti dem borde inhämtas till upplysning och ledning, vid

de beslut Hans Majestät Kejsaren i Nåder kunde finna godt att till befordrande af landets väl och förkofran vidtaga. Och blefvo i följd häraf de ämnen, hvilka enligt Kejslerliga Senatens åsigt skulle i antydda hänseende hos Hans Kejslerliga Majestät anmälas, uppfattade uti fyra afdelningar på följande sätt»:

De här ifrågavarande ämnen innefattas, såsom alla bladets läsare redan känna, i de 52 frågorna, hvilka efter innehållet äro ordnade i de fyra afdelningarne: Judiciela ärenden; Kyrkolag; Sjölag och Allmänna hushållningen rörande frågor.

Af den anförda ingressen till protokollet framgår, att Kejs. Senaten hos Hans Kejslerliga Majestät anmält de 52 frågorna såsom sådana, hvilka enligt Senatens åsigt borde Landtständerna föreläggas. 10

Genom Hans Kejslerliga Majestäts Nådiga Kungörelse af den 23 Augusti 1861 förklaras, att i det Utskott, som den 20 Januari 1862 skall sammanträda, sagde 52 frågor skola blifva föremål för de deputerades öfvervägande, men att dessas »tillgörande ej må sträckas längre än till att i underdånighet yttra sig och föreslå efter hvilka grundsatser och i hvad syfte lagförändringar och nya påbud eller förfoganden enligt deras tanke vore för landets gagn af nöden.»

Nu finnes också, att Kejs. Senatens anmälan icke innehåller några utarbetade lagförslag, utan endast utlåtanden, efter hvilka grundsatser och i hvad syfte lagförändringar enligt Senatens tanke borde ske, utom i ett mindre antal ärenden, i afseende å hvilka Senaten endast föreslår, att »Landtständerna» i dem måtte höras, utan att Senaten yttrar någon egen tanke angående det syfte, i hvilket förfoganden i dessa ärenden borde vidtagas. 20

Häraf framgår för det första: att Utskottet kommer att yttra antingen sin öfverensstämmelse med Senatens åsigt angående grundsatser och syfte, eller sin från Senatens häri afvikande mening; för det andra, att Utskottet *kan* yttra sin egen åsigt äfven i de frågor, i hvilka Senaten icke framlagt sin tanke: men för det tredje att både Senatens och Utskottets yttranden gälla grundsatser och syfte i de förslag, som enligt Senatens åsigt borde utarbetade Landtständerna föreläggas. 30

Vi anmärka endast detta sakförhållande, af oförutsedda omständigheter hindrade att tillägga några ytterligare reflexioner.

J. V. S.

40

24 HVAD VAR PORTHAN.¹

Litteraturblad n:o 9, september 1861

Henrik Gabriel Porthan var en professor vid universitetet i Åbo. Född var han den 9 November 1739, blef Eloqventiæ professor 1777, var tillika universitetets bibliotekarie och dog den 10 Mars 1804.

Att vara professor utgjorde vid den tiden en större utmärkelse, än numera; att vara en utmärkt professor var kanske jemförelsevis lättare; men att vara professor med samma utmärkelse som Porthan är i alla tider svårt. Han styrde på sin tid universitetet icke blott i dess yttre angelägenheter, utan äfven i hög grad andan vid detsamma. I förra hänseendet synes Porthan hafva vunnit sitt stora inflytande genom det 50

¹ Ett försök till svar på en i tidningarne framställd fråga.